PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 267 - Cena 4.- lire | TRST, sobota 13. aprila, 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

FRANCOSKI TISK O JUGOSLOVANSKEMU DOPRINOSU K ZAVEZNIŠKI ZMAGI

Jugoslavija je dokazala veliko junaštvo

Pariz, 12. AFP. — List «Ordre» z dne 11. aprila objavlja članek Emila Durea pod naslovom: «Tito in Mihajlovič», ki pravi, da je Jugoslavija izpričala med drugo svetovno vojno veliko junaštvo in nadaljuje:

«Vendar je bila jugoslovanska vojska leta 1941 uničena v 12 dneh. Zakaj? Ker jo je izdal najprej njen diktator Stojadinovič, nato načelnik njegovega generalštaba general Nedič, učenec Pétaina, nato pa katoliška duhovščina v popolnem soglasju v Vatikanom.»

Uvodnik opisuje nato fašistično Stojadinovičevo politiko pred vojno, jugoslovanske Quislinge Nedića, Rupnika, Paveliča, o katerem pravi, da se ga papež ni bal sprejeti, in nadaljuje:

«Ponosno in borbeno ljudstvo kot je jugoslovansko, ni moglo mirno priznati svojega poraza. 17. aprila 1941 so Nemci in Italijani triumfirali v Jugoslaviji. Komaj nekaj tednov nato, poleti leta 1941, so se že pričeli ustanavljati po vsej Jugoslaviji odbori Osvobodilne Fronte, ki so pričeli oporekati nemško in italijansko zmago.

Med drugimi člani teh odborov so se komunisti kmalu odlikovali po svojem delovanju. Strnili so se za Titom, res izredno osebnostjo, jasnega razuma, krepke borbene volje, ki je pozval vse demokratične sile ljudstva na borbo proti osvajalcem.»

Nato piše uvodnik o poskusih partizanov, da bi se sporazumeli z Mihajlovičem za skupen boj proti osvajalcem. To pa zaradi četniške izdaje ni uspelo. Nato našteva pisec dve pismi iz korespondence Hitler-Mussolini, ki jasno kažejo izdajalsko vlogo Mihajloviča in odnose četnikov z okupatorji. Članek nadaljuje:

«Po vsem tem ne moremo biti začudeni, zlasti če smo prebrali ti dve pismi, da je Churlhill leta 1941 zapustil Mihajloviča. Toda izraziti nezaupnico Mihajloviču, še ni pomenilo popolnoma priznati njegovega nasprotnika Tita. Bevin, ki nadaljuje Churchillovo zunanjo politiko, se dejansko vrče zavzema v Trstu za Italijo proti Jugoslaviji, čeprav je jugoslovanska armada po hudih borbah osvobodila to mesto.»

Delavstvo v Sloveniji je solidarno s tržaškim

Ljubljana, 12. - Tanjug — Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev v Ljubljani je priredil veliko manifestacijsko zborovanje za priključitev Trsta in JK Jugoslaviji. Na zborovanju, ki mu je prisostvovala velika množica ljudstva, so govorniki izražali solidarnost Slovencev s prebivalstvom JK in protestirali proti dejstvu, da je antifašistično prebivalstvo Trsta oropano demokratičnih pravic.

Trboveljski rudar je govoril o težkem položaju delovnega ljudstva v Trstu in JK, ki se mora boriti za pravico, svobodo in demokracijo, kot jo uživa judstvo v Titovi Jugoslaviji. Protestiral je proti izzivalnemu delovanju reakcionarnih krogov v Trstu.

Neka delegatka je na kongresu govorila o borbi žena JK za svobodo in izjavila, da je obžalovanja vredno, da so ječe še vedno polne antifašistov.

V imenu 6.000 slovenskih beguncev iz JK, ki žive v Sloveniji, je govoril Peterjan, ki je poudaril, da sega borba prebivalstva JK že v začetek prve svetovne vojne, ko je moralo prebivalstvo te pokrajine zapustiti svoje domove ali pa bilo deportirano v koncentracijskih taboriščih. Prav tako je poudaril bratstvo italijanskega in slovenskega delovnega ljudstva, ki se borita skupno za priključitev teh pokrajin k Jugoslaviji.

Z zborovanja so poslali brzojavke izvršnemu odboru Enotnih sindikatov v Trstu in JK, Svetovni sindikalni federaciji in kongresu Francoske konfederacije dela v Parizu.

V SPOMIN velikemu predsedniku

Moskva, 12. Tass. — *«Pravda» piše v članku pod naslovom «V spomin velikemu predsedniku»:*

«Leto dni je preteklo od smrti Franklina Delana Roosevelta, velikega predsednika ZDA, katerega ime izgovarja ves svet z globokim spoštovanjem. Roosevelt ni doživel zmage nad hitlerjevsko Nemčijo in imperialistično Japonsko. Toda zgodovina bo ohranila bodočim pokolenjem spomin na veliki doprinos, ki ga je dal Roosevelt za skupno stvar v protifašistični borbi svobodoljubnih narodov za trden mir med narodi in za splošno varnost.

Sovjetsko ljudstvo se klanja spominu Franklina Roosevelta, klanja se uslugam, ki jih je storil človeštvu v borbi proti fašizmu. Sovjetsko ljudstvo je videlo v Rooseveltu prijatelja SZ. Sovjetsko ljudstvo ve in se spominja vsega, kar je storil pokojni predsednik Roosevelt za utrditev prijateljstva in sodelovanja narodov ZSSR in ZDA. Prvo Rooseveltovo predsedniško dobo označuje vzpostavitev rednih diplomatskih odnošajev med ZDA in SZ. Roosevelt sam je govoril o tem dejstvu s ponosom in ga smatral kot pozitiven uspeh svojega političnega delovanja.

Že leta 1934, je Stalin opozoril na znatne sposobnosti Rooseveltja kot državnika. Stalin je dejal v svojem razgovoru z angleškim pisateljem Wellsom: «Nedvomno je Roosevelt najmogočnejša postava med vsemi vodilji sodobnega kapitalističnega sveta.»

Važnost Roosevelta, kot velikega državnika in zagovornika demokracije, se zlasti jasno pokazuje v njegovem delovanju v borbi proti fašizmu, proti bloku napadalcev. Roosevelt je razumel vso veličino smrtne nevarnosti fašizma. Bil je eden onih redkih politikov, ki so znali pravilno oceniti opozorila voditeljev SZ, ki so opozarjali na vedno bolj grozečo nevarnost fašističnega napada. Roosevelt je vodil odločno borbo proti «pomirjevalcem» v ZDA. In ni jih bilo malo, teh «pomirjevalcev», ki so se maskirali za slovito politiko izolacionizma.

Roosevelt je poznal in razumel ameriško ljudstvo. Nič manj ni poznal moči in možnosti ZDA. Roosevelt je imel svoje nasprotnike v starih izolacionistih, ki so videli zveličanje v možnosti zapreti vrata pred vsemi evropskimi zadevami in se skriti v sfero ameriške celine. Toda Roosevelt je bil prav tako nasprotnik onih neoizolacionistov, ki so menili in se menijo, da mora biti politika ZDA v sili, v nadvladi ameriških interesov po vsem svetu. Roosevelt je dobro razumel, in izkušnja te zadnje vojne je popolnoma potrdila, da je v modernem svetu podobna politika nadvlade ene sile ali bloka sil že v naprej obsojena na neuspeh.

Mogočna protihitlerjevska koalicija treh velesil — SD ZDA in Velike Britanije — se je ustvarila in prekovala v ognju borbe proti hitlerjevski Nemčiji. Roosevelt je prispeval dragocen delež pri utrditvi te koalicije, pri razvijanju sodelovanja treh velesil. V tem sodelovanju je videl ne le pogoj za zmago nad sovražnikom, temveč tudi pogoj za čvrst mir. Kot pristaš sodelovanja treh velesil, je Roosevelt polagal ogromno važnost na okrepitev in nadaljnjo utrditev vezi prijateljstva in sodelovanja med SZ in ZDA.

Leto, ki je poteklo po smrti velikega predsednika, je bilo polno važnih dogodkov. Borba svobodoljubnih narodov proti fašističnim napadalcem je bila kronana s sijajno zmago, ki je sprostila mogočne demokratične sile v deželah, osvobojenih izpod hitlerjevskega jarma.

Združeni narodi, delo, pri katerem je Roosevelt tako aktivno sodeloval, so že pričeli delovati.

Toda če je preteklo leto prineslo porast in utrditev demokracije, je pokazalo prav tako aktivizacijo reakcionarnih sil, ki hočejo preprečiti sodelovanje svobodoljubnih narodov, preprečiti sodelovanje med velesilami. Poživitev teh reakcionarnih sil opazujemo prav tako v ZDA. Ni zaman, če predstavniki demokratičnega javnega mnenja v Ameriki opozarjajo in razkrinkujejo načrte o svetovnem gospodstvu, ali načrte o nekaki anglo-ameriški vojaški zvezi, naperjeni proti ZSSR, ki jih podpirajo reakcionarni elementi v ZDA. Iskreni pristaši miru v ZDA vzpodbujajo k izpolnjevanju naukov velikega predsednika.

Senator Pepper je dejal v enem izmed svojih govorov, da se je Roosevelt posluževal enotnosti treh velesil kot ključa od ameriške zunanje politike. «Oni, ki hočejo slediti Rooseveltu», — je dejal Pepper — «morajo spraviti s tem v skład vsa svoja dejanja».

Preteklo leto je pomenilo tudi resne preizkušnje za sodelovanje treh velesil. Teh preizkušenj še ni konec. Velike naloge so pred človeštvom in prva izmed njih je, zagotoviti stalen mir.

Rooseveltovo ime, ki je neločljivo povezano z borbo za zmago za stalen mir, to ime, ki ga narodi demokratičnih dežel izgovarjajo s tako globokim spoštovanjem, mora prav danes, na obletnico smrti velikega predsednika, opomniti vse resnične pristaše miru in demokracije, da je stremeljenje za trajni in stalni mir borba proti ostankom fašizma, proti reakciji, ki dviga glavo, borba za utrditev sodelovanja narodov in demokratičnih dežel.

K sestanku zunanjih ministrov

Paris, 12. AFP. — Sestanek zunanjih ministrov Francije, Velike Britanije, ZDA in Sovjetske zveze se bo vršil 25. t. m. v palači «Palais du Luxembourg» v Parizu. Organizacija te konference bo verjetno podobna konferenci petih ministrov v Londonu meseca septembra. Gotovo se še spominjamo, da so bila dela te konference tajna in da je bilo časopisje obveščeno o delu te konference s često prav kratkimi suhoparnimi poročili. Na dnevni red te konference utegnejo priti tudi druga, vprašanja recimo ona, ki se nanašajo na mirovne pogodbe; zaenkrat pa ni na dnevnem redu nikako drugo vprašanje.

Predstavniki J.A. gosti razmejitvene komisije

V času obiska medzavezniške razmejitvene komisije v coni B je v imenu komisije povabil vodja francoske delegacije gospod Jean Wolfrom na sprejem v Benetke generallajtnanta Danila Lekiča, generalmajorja Srečka Mandija, polkovnika Holjevca, polkovnika Rade Pehačka, in polkovnika Dragomirja Benčiča. Sprejem je bil prirejen v Benetkah 5. aprila, kamor so prispeli preko Trsta predstavniki Jugoslovanske armade. V hotelu «Danieli» jim je bilo prirejeno kosilo. Gostitelj je bil predsednik britanske delegacije gospod Waldock. Po kosilu so si jugoslovanski oficirji ogledali mesto. Ob 6. uri zvečer so predstavniki Jugoslovanske armade prisostvovali sprejemu, ki so ga priredili francoski generalni konzul Clio in njegova gospa ter predsednik francoske delegacije gospod Wolfrom v francoskem konzulatu. Sprejem je trajal globoko v noč in je potekel v prisrčnem razpoloženju. Potem ko so se poslovili od svojih gostiteljev, so se jugoslovanski gostje vrnili v cono B.

Društvo prijateljev Titove Jugoslavije v ČSR

Praga, 12. Tanjug. — Kakor poroča ČTK je bilo v Pragi ustanovljeno društvo prijateljev Titove Jugoslavije. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo veliko število predstavnikov političnega in kulturnega življenja Češkoslovaške, kakor tudi jugoslovanski veleposlanik v Pragi Dr. Černej. Predsednik društva je univerzitetni profesor Dr. Kaderabek; v odbor pa so bili izvoljeni minister za informacije Kopecky, minister narodne obrambe general Svoboda ter rektor univerze Dr. Belehradek. član parlamenta.

Razbojništvo v Italiji

Rim, 10. AFP. — Minister za notranje zadeve Giuseppe Romita je izjavil novinarjem, da po vsej Italiji podvzemajo obširne akcije za zmanjšanje razbojništva.

Obletnica pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo

Beograd, 12. Tanjug. — Včeraj je bila prva obletnica podpisa pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. To je bil prvi mednarodni dogovor nove Jugoslavije.

V svojem komentarju o pomenu obletnice piše današnji «Glas», glasilo ludske fronte Srbije, med drugim:

«Podpis pogodbe, sklenjene pred enim letom, je vzbudil pri jugoslovanskih narodih veselje in navdušenje. V tej pogodbi vidijo jugoslovanski narodi izraz svojih starih teženj in najboljše jamstvo za svojo varnost in neodvisnost. To je temelj, na katerem se gradi nova zgradba slovanske miroljubne solidarnosti.

Odkar je bila pogodba podpisana, je slovanska solidarnost zadobila določeno obliko, Nedavno je bilo v skladu s cilji ZN podpisana podobna pogodba med Jugoslavijo in Poljsko v Varšavi ter bo taka pogodba v kratkem sklenjena med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Zmaga v tej vojni je bila dosežena z ogromnimi žrtvami slovanskih narodov. Zato je razumljivo, da so slovanski narodi zelo zainteresirani, da združijo svoje sile ter sile drugih držav, tako da bi mogli pomagati vsem svobodoljubnim državam pri ustvaritvi miru na osnovi načel Združenih narodov».

Delegacija jugoslovanskega društva za kulturno sodelovanje z ZSSR prispela v Moskvo

Moskva, 11. - Tass — Dne 10. aprila je prispela v Moskvo na povabilo zveznega društva za kulturno sodelovanje z inozemstvom (VOKS) delegacija jugoslovanskega društva za kulturno sodelovanje z ZSSR.

Delegacijo vodi Rodoljub Čolakovič, predsednik vlade ljudske republike Bosne in Hercegovine in predsednik društva za kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in ZSSR. Delegacijo sestavljajo Josip Vidmar, predsednik doma narodne skupščine FLRJ, Vladislav Ribnikar, predsednik odbora za umetnost in kulturo pri vladi FLRJ in predsednik društva za kulturno sodelovanje med Srbijo in ZSSR dr. Jakovljević, rektor beograjske univerze in predsednik slovanskega odbora za Jugoslavijo Ivo Andrič, predsednik društva za kulturno delovanje Bosne in Hercegovine z ZSSR, Sava Fatič, predsednik vrhovnega sodišča Črne Gore in predsednik društva zu kulturno sodelovanje Črne Gore z ZSSR, prof. Edvard Kocbek, podpredsednik SNOS-a, prof. Lidija Šentjurc, Mijodrag Popovič, tajnik društva za kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in ZSSR, Marjana Jurkovič, tajnica društva za kulturno sodelovanje Hrvatske z ZSSR, Mile Klopčič, tajnik društva za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR, dr. Fedor Kišelič, tajnik društva za kulturno sodelovanje Vojvodine z ZSSR, Blagoje Koneski, tajnik društva za kulturno sodelovanje Makedonije z ZSSR, dr. Oskar Danon, ravnatelj beograjske opere, prof. Branko Dragutinovič, tajnik glasbenega odseka društva za kulturno sodelovanje Srbije z ZSSR, Ivan Radauš, tajnik likovno-umetnostnega odseka društva za kulturno sodelovanje Hrvatske z ZSSR, ter člana društva Miloš Tomković in delavec Anton Bahunek.

Delegacijo so sprejeli na letališču Kamenov, predsednik glavnega odbora VOKS-a, veleposlanik Jugoslavije v ZSSR Vladimir Popović, pomočnik šefa oddelka za balkanske dežele, ministrstva za zunanje zadeve ZSSR Vlasov, tajnik jugoslovanskega veleposlaništva Govoručič, šef jugoslovanske vojaške misije generalni poročnik Branko Poljanac in drugi.

Nove letalske proge v Jugoslaviji

Beograd, 12. Tanjug. — 11. aprila je bila otvorjena redna letalska zveza med Beogradom in Zadrom ter Zadrom in Zagrebom. Zagotovljen je bil prevoz potnikov in prtljage z avtobusi iz Šibenika in Splita. Poleg tega bo otvorjena letalska proga Beograd-Podgorica

KDO OBTOŽUJE ANTIFAŠISTE

Med drugimi bivši karabiner in ozdravovec, sedanji policijski agent Coscia, ki se je na razpravi kompromitiral s številnimi protislovnimi izjavami

Pred vojaškim sodiščem se nadaljujejo razprave proti antifašistom, ki so jih aretirali za časa zadnjih manifestacij.

Albin Vescovo (Škof) je obtožen, da je podžigal množico k izgredom in da je imel pri sebi lopato, katere naj bi se bil posluževal kot orožja. Policijski agent Coscia je tudi tukaj s sumljivo natančnostjo povedal, kako in kje je aretiral obtoženca, kako mu je našel in strgal iz rok lopato in ga odpeljal s jeepom na policijo. Dejal je, da se je obtoženec pretepal v bližini palače bivše prefekture, da je mahal na desno in na levo z lopato in da se je branil aretacije s tem, da je zgrabil policijskega agenta za prsa. Na zahtevo zagovornika dr. Tončiča je policijski agent moral pokazati, kako je obtoženec iztrgal lopato iz rok, a se je pri tem dokazu izkazalo, da mu je sploh ni iztrgal iz rok in da ga torej obtoženec ni mogel zgrabiti za prsa, ker je pač z obema rokama držal lopato. Izkazalo se je tudi, da se obtoženec ni mogel pretepati, če je — kakor je trdil policijski agent — držal lopato z obema rokama. Kljub temu, da je obtoženec, močan in postaven kakor hrust, divje mahal z lopato, ni policijski agent videl... niti enega ranjenca.

Priče, ki jih je predlagal obtoženec, so potrdile, da je bil obtoženec, aretiran od dveh civilnih policistov, ki nista imela z agentom Coscia nič opraviti in ki sta ga peljala peš v stražnico v palači bivše prefekture, od koder je bil šele pozneje odpeljan s kamionom na policijo. Kljub temu, da je agent Coscia izjavil, da ne pozna po imenu nobenega svojih tovarišev in predstojnikov, je predsednik sodišča na pobudo zagovornika dr. Tončica ugotovil ime v kritičnem momentu službujočega podčastnika v palači bivše prefektkure. Tega je povabil predsednik telefonično k razpravi. Na hodniku je podčastnik, potem ko je izmenjal par besedi z obtožencem, izjavil, da se ga spominja, v dvorani pa ni hotel podati take izjave v določni obliki. Zaradi tega je zagovornik predlagal zaslišanje priče, ki je slišala na hodniku nekaj minut prej podčastnikovo izjavo, in ki je pod prisego to izjavo potrdila. Predsednik je izrekel sodbo šele drugi dan. Čeravno je v zadnjem hipu še ena priča potrdila, da je bila z obtožencem skupaj v palaci bivše prefekture, je predsednik izjavil, da mora verjeti izjavi policijskega agenta in je obsodil obtoženca na eno leto zapora.

Zagovornik je takoj najavil priziv.

Obtoženci Adelchi, Korošec, Železnik in Bordon so bili oproščeni, potem ko je javni tožilec spričo grobih nasprotij, v katere je padla obtožilna priča, umaknil tožbo. Proces proti Matevžu Rojcu, kmetu iz Gazona pri Kopru, obtoženemu, da se je pretepal med demonstracijami in da je imel pri sebi električno žarnico, polno neke kisline, je bil odložen na naslednji dan. Tudi ta obtoženec je bil na zatožni klopi zaradi ovadbe agenta Coscie, ki je tudi v tem primeru z vsemi podrobnostimi vedel opisati aretacijo.

Sodba proti Rojcu je bila razglašena na včerajšnji razpravi. Pred razglasitvijo sodbe je predsednik povedal, da je izvedenec ugotovil, da v žarnici ni bilo nikake kisline, pač pa neka neškodljiva tekočina. Obsodil je Rojca vsega skupaj na 30 dni zapora. Tudi proti tej sodbi je zagovornik prijavil priziv, poudarjajoč, da je trdno prepričan, da sta oba obtoženca nedolžna in da sta jima bila lopata in žarnica le podtaknjeni.

Raskrinkanje policijskega agenta

Po razglasitvi sodbe proti Škofu se je začela razprava proti dvema delavcema, tudi iz Milj, Brunu Mansladeku in Spartaku Depangherju. Toliko glede enega kakor glede drugega je zopet agent Coscia, ki je svoj čas že leta 1942. služboval kot karabinjer v Trstu, in je bil potem pri brigadi Osoppo, zopet z vsemi podrobnostmi opisal aretacijo in zaplembo orožja: kose železa pri Depangherju in torbo s kosom drva pri Mansladeku. Toda ravno te podrobnosti so zapletle obtožilno pričo v mrežo vprašanj, ki mu jih je postavil zagovornik. Na zahtevo zagovornika je agent moral natančno opisati vse poti, ki jih je usodnega dne napravil s svojim jeepom po mestu. Opisal je tako vožnjo po raznih krajih mesta do približno 14. ure, ko se je končno dalj časa ustavil na policiji. Izkazalo se je tako zanimivo dejstvo, da je... pozabil aretirati Vescova (Škofa), ki pa je bil vendar prejšnjega dne na podlagi njegovega pričevanja obsojen na leto dni zapora!

Po njegovem opisovanju aretacije Depangherja se je izkazalo, da bi bili morali miljski manifestanti hoditi... po morju!

Iz izpovedi obrambnih prič se je pokazalo, da ne Mansladek ne Depangher nista bila aretirana po agentu Coscia, pač pa prvi na povsem drugem kraju mesta po dveh drugih policistih, Depangher pa po dveh zavezniških vojaških policistih.

Ko je končno zagovornik vprašal agenta, ali je kdaj v zaporu govoril s kakim obtožencem, je on to odločno zanikal, dočim je zagovornik ponudil dokaz kar osmih obtožencev, ki so pripravljeni potrditi, da jih je tik pred sedanjim procesom prišel šele izprašati, kje in kako so bili aretirani. Ko sta oba obtoženca to potrdila, je predsednik skušal dopovedati agentu, naj vendar «za božjo voljo prizna» (dobesedno), če se je v svojih izjavah morda nehote zmotil, kakor so to pošteno priznali v teku procesa tudi nekateri njegovi kolegi, a Coscia je trdovratno vztrajal pri svojem in se je pri nadaljnjem izpraševanju tako zapletel, da je celo priznal, kar je prej zanikal, t. j., da je prišel v civilu v zapor, a da je — izpraševal njegov uniformirani spremljevalec.

Ko je še priča, obtoženec Čermelj takoj spoznal v agentu Coscia onega civilista in približno spoznal v drugem navzočem agentu uniformiranega agenta, ki ga je takrat spremljal, je predsednik, ki vodi proces z vso korektnostjo, izjavil, da mu dokazno gradivo zadostuje za sodbo in je pozval zagovornika, da poda svojo obrambo.

Zagovornik dr. Tončič se je omejil, da iznese štiri posebno očividna nesoglasja, v katera je padel agent Coscia in je izjavil, da jih glede na njihov kriceč značaj noče komentirati. Poudaril pa je, da sta bila na podlagi takega pričevanja agenta Coscia dva obtoženca že obsojena.

Predsednik je nato izjavil, da bo v ponedeljek razglasil sodbo, da pa je pripravljen obtoženca Mansladeka in Depangherja takoj izpustiti na začasno svobodo, če se mu zagotovi kavcija, predpisana po zakonu. Zagovornik dr. Tončič je izjavil, da obtoženca nimata denarja in je ponudil svojo osebno svobodo v garancijo za njiju. Kar pa to po zakonu ni mogoče, se je osebno obvezal plačati za vsakega 10.000 lir, če bi ne prišla na razpravo v ponedeljek.

Predsednik je nato ukazal agentu Coscia, da pod osebno odgovornostjo poskrbi, da bosta obtoženca še v teku dneva izpuščena.

Vsem navzočim je bil jasen pomen tega predsednikovega ukaza, razumel ga je očividno tudi Coscia sam. Upajmo, da ga bodo razumeli tudi vsi tisti, ki so odgovorni za dejanja civilne policije.

Ameriške organizacije zahtevajo učinkovito akcijo proti Francu

New York, — AFP. — V spomenici, ki jo je predložilo Varnostnemu svetu organizacije ZN osem najvažnejših ameriških organizacij in zvez, med katerimi so sindikalna konfederacija «CIO», Odbor za politično akcijo, Odbor za umetnost, Zveza cerkva za mir, vedo in svobodne poklice, zahtevajo takojšnjo in učinkovito akcijo proti Francu.

Spomenico so podpisale ugledne osebnosti kot so Philip Murray za «CIO», Raymund Swing, znani radijski komentator, novinar William Shirer in dr.

Spomenica zahteva: 1.) Naj frankistično Španijo uradno proglasijo za satelitsko državo držav osi, torej za sovražnika Združenih narodov.

2.) Države članice organizacije Združenih narodov morajo dobiti navodilo, naj prekinejo vse diplomatske odnose s Francovo vlado in uporabijo sankcije proti njej.

3.) Špansko republikansko vlado naj priznajo za uradno vlado Španije.

4.) Člani Varnostnega sveta naj stopijo v stike z začasno špansko begunsko vlado, ki bi morala obsegati vse demokratične španske stranke in ki bi tvorila tako solidno podlago za vzpostavo španske republike in za čimprejšnji razpis svobodnih volitev.

Spomenica označuje Francov režim kot «ognjišče nevarnosti za svetovni mir», ter opozarja Varnostni svet na mnoge podobnosti med nacizmom in Francovo vlado.

Spomenica nadalje izjavlja, da se mudi sedaj v Španiji kakih 100 tisoč Nemcev, med katerimi je nekaj tisoč nemških znanstvenikov, od katerih jih nekaj deluje na raziskovanju atomske energije, medtem ko nacistični agenti in industrijci popolnoma kontrolirajo špansko gospodarstvo. Spomenica kritizira nedavno noto treh držav ZDA, Velike Britanije in Francije, ki je bila predana Francovi vladi.

Danes ob 17. uri veliko javno sindikalno zborovanje Enotnih sindikatov na Garibaldijevem trgu. Na zborovanju bodo obravnavali ukinitev zapore odpustov. Zborovanje se vrši z odobrenjem ZVU.

Iz memoranduma PNOO razmejitveni komisiji

Vsa Julijska krajina naj se priključi Jugoslaviji

To želi tudi velika večina italijanskega ljudstva v JK in Trstu

6) V borbi proti fašizmu je ljudstvo razbilo staro fašistično in si ustvarilo svojo demokratično oblast.

Za uspešno borbo proti okupatorju so se v letu 1941. in 1942. ustanovili po vseh krajih Julijske krajine odbori Osvobodilne fronte. Njihova glavna naloga je bila, skrbeti za mobilizacijo v partizane in za oskrbo partizanske vojske. Ko so zaradi obsega borbe ti odbori vršili čedalje večje in težje naloge, je začelo ljudstvo v njih gledati svojo pravo narodno oblast. Že v letu 1942. in 1943. je v mnogih krajih dejansko prenehala fašistična oblast, ker so fašistični oblastniki ali pobegnili ali se potuhnili. S kapitulacijo Italije se je na mah zrušila vsa fašistična oblast v deželi z izjemo največjih mest. Ljudstvo je odbore OF vsepovsod navdušeno priznalo kot svojo edino narodno oblast. Ti odbori pa so le začasno opravljali funkcije oblasti, kajti že spomladi leta 1944. so bile razpisane splošne tajne volitve za sestavo krajevnih narodno osvobodilnih odborov. Namen volitev je bil: ljudske množice naj same zgrade novo oblast. V tem času je bilo izvoljenih samo v Slovenskem Primorju nad 400 narodno osvobodilnih odborov. Kljub pogostim velikim nevarnostim je znašala volivna udeležba nad 90%. Volitve so bile prava slovesnost, narodni praznik. Mnogokrat so jim prisostvovali člani angloameriške misije pri glavnem štabu NOV in POJ. Tako je major Arthur Tucker, ki je bil priča veličastnega volivnega shoda, kjer so Primorci manifestirali za Titovo Jugoslavijo, podal tole izjavo občudovanja osvobodilne borbe in osvobodilnih volitev:

«Prijatelji in zavezniki!

Prišel sem v vašo pokrajino šele pred nekaj urami. V teh kratkih urah sem bil priča dogodkov, ki so me navdali z občudovanjem. Več kot samo častno se mi zdi, da sem med vami. V Angliji poznajo danes vsi preteklost vaše zgodovinske borbe, vaš današnji boj, vaš pogum, organizacijo, disciplino. Mi se borimo za popolno uničenje fašistov in za poraz nacistične Nemčije. Naši vojaki umirajo danes v tisočih na francoskih tleh. Naš boj je vaš boj. Naš sovražnik je vaš sovražnik. Tisti je naš prijatelj, ki se srčno bori z nami. Tisti pa, ki mlačno stoji ob strani ali celo misli posredno ali neposredno pomagati sovražniku, je naš smrtni nasprotnik. Poiskali ga bomo in uničili. Vaša zemlja bo, kakor upam, kmalu rešena sovražnika. To bodo rodili vaši čudoviti napori. Že zdaj izvajate svobodne volitve. Sami se že pripravljate na svobodno življenje, ki ga bo prinesel mir. S čudovito vero in organizacijo ste izvedli volitve, čeprav tako blizu sovražnika in pod tako težkimi pogoji. Še besedo iskrenega občudovanja vaših žena in deklet. Čeprav so vam požgali hiše in odvedli sinove in može, vendar ni nikdar klonil pogum vaših žena. Vse vas pozdravljam in vam zagotavljam, da smo mi v Angliji ponosni, da smo z vami in vašo gradečo se svobodo in procvitajočo Slovenijo sredi nove Jugoslavije».

Narodno osvobodilni odbori so po vsem ozemlju Julijske krajine organizirali Narodno zaščito, ki je pazila na javni red in mir ter vodila borbo proti kriminaliteti. V jeseni 1944. so bila v Slovenskem Primorju izvoljena tudi narodna sodišča, in sicer 21 okrajnih narodnih sodišč, 4 krajevna narodna sodišča in eno višje narodno sodišče, ki so poslovala v vseh civilnih in nevojaških zadevah. Prav tako je bilo tudi v Istri.

7) V borbi proti fašizmu se je skovalo slovensko-italijansko bratstvo. Velika večina italijanskega ljudstva Julijske krajine želi priključitev Julijske krajine s Trstom k Jugoslaviji.

Strašne krivice in zločine so prizadejali Italijani Slovencem in Hrvatom Julijske krajine vse od leta 1918. dalje. Globoka pregraja zločinov in nasilij je delila italijanski na eni in slovenski in hrvatski narod na drugi strani. Zato je poleg zmage nad fasizmom in priborjene svobode ena največjih pridobitev narodno osvobodilne borbe italijansko-slovansko bratstvo. Že v prvih letih druge svetovne vojne so se redki italijanski posamezniki odločili za borbo proti fašizmu in stopili med slovenske in hrvatske borce, ki so jih bratsko sprejeli. Njihovo sodelovanje v borbi in poziv Osvobodilne fronte sta zadostovala, da se slovenski in hrvatski narod ob kapitulaciji Italije, ko je bilo na desettisoče italijanskih vojakov razoroženih in so bežali domov, ni maščeval nad četami, ki so še malo prej požigale, morile in ropale. Se več, pomagal jim je celo na begu s hrano in obleko. Nad 200.000 vojakov je tedaj šlo skozi Julijsko krajino. Ob tej plementosti so se zdramile italijanske demokratične množice. Mnogo italijanskega tržaškega in tržiškega delavstva je odšlo v partizane, mnogi vojaki bežeče italijanske armade so ostali v partizanih. Začeli so se snovati italijanski bataljoni in brigade. V okviru IX. korpusa Narodno osvobodilno vojske in Partizanskih odredov se je formirala italijanska divizja «Garibaldi Natisone». V skupni borbi, v skupnem trpljenju, v skupnem prelivanju krvi se je rodilo slovensko-italijansko bratstvo. Slovensko ljudstvo po vaseh je z enako skrbjo oskrbovalo italijanske kot slovenske edinice.

Tudi mestno prebivalstvo je spregledalo in ubralo novo pot. Preko odborov OF in Delavske enotnosti je pošiljalo svoji vojski hrano, obleko, zdravila in druge potrebščine. V Trstu se je začelo najožje sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi antifašističnimi množicami. Notranji odpor v Trstu, ki so se ga udeležili tudi Italijani, je pokrenila in vodila ves čas Komanda mesta Jugoslovanske armade, ki jo je ilegalno organiziral v Trstu IX. Korpus Narodno osvobodilne vojske in Partizanskih odredov Jugoslavije.

Že v letu 1944. je italijansko ljudstvo pošiljalo na stotine resolucij maršalu Titu in jugoslovanski skupščini. Zavedalo se je namreč globokih demokratičnih sprememb v Jugoslaviji glede na enakopravnost vseh narodov in gospodarske stvarnosti, da je namreč Trst pod Italijo gospodarsko propadel ter da je gospodarsko nujno odvisen od svojega jugoslovanskega zaledja. Zato je tudi italijansko ljudstvo v teh resolucijah spontano zahtevalo priključitev Trsta in Julijske krajine k Jugoslaviji.

Danes je velika večina italijanskega ljudstva za priključitev k Jugoslaviji — in to je ponovno z manifastacijami največjega obsega dokazalo — ker se zaveda, da mu je le v njej zagotovljen primeren gospodarski razvoj in blagostanje in da mu jugoslovanska ustava jamči spoštovanje narodnih pravic.

8) Ljudstvo Julijske krajine je pretrpelo strašne izgube v borbi za svojo svobodo. Ta borba je plebiscit krvi za Jugoslavijo. V tej borbi je ljudstvu Julijske krajine največ pomogala njegova Jugoslovanska armada.

V teku narodno osvobodilne borbe se je v edinicah narodno osvobodilne vojske v Julijski krajini borilo 72.000 borcev (med njimi tudi žene in mladina pod 17. letom). Konec leta 1944. je bilo v Julijski krajini 30.000 borcev; 15.000 borcev, doma iz Julijske krajine, pa se je borilo v vrstah Jugoslovanske armade v Jugoslaviji.

V tej borbi se je prav za prav borila vsa Julijska krajina, kajti njeno prebivalstvo je bilo stalno izpostavljeno «čistkam», napadom, požigom vasi, odgonu prebivalstva v internacijo, streljanjem, obešanjem itd.

V teku borbe je bilo — po do sedaj zbranih podatkih — ubitih 42 tisoč in niterniranih 95.480 oseb. Če upoštevamo, da šteje celokupno prebivalstvo Julijske krajine en milijon ljudi in ima od tega sam Trst 300.000 prebivalcev, je razvidno, kako ogromna je bila udeležba ljudstva Julijske krajine v borbi. Te številke so pravi plebiscit krvi za Jugoslavijo. Razen tega je bilo požganih in uničenih 19.357 zgradb, a delno poškodovanih 16 837.

Tudi sam Trst je mnogo žrtvoval. Fašistični teror je dosegel svoj višek z ustrelitvijo 72 talcev na Opčinah in z obešenjem 52 talcev v Via Ghega v Trstu. V tržaški rižarni so Nemci sežgali okrog 3000 antifašistov iz vse Julijske krajine.

Vse te ogromne žrtve na strani zaveznikov je ljudstvo Julijske krajine doprineslo v veri in z zaupanjem, da se bori za priključitev k Jugoslaviji, to je za svojo resnično osvoboditev in srečno bodočnost.

Julijsko krajino je dokončno osvobodila IV. armada Jugoslovanske armade.

Pokrajinski Narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst je s tem podal Medzavezniški komisiji pregled najvažnejših etnografskih, ekonomskih in moralnih razlogov za priključitev Julijske krajine in Trsta k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Za nazornejši prikaz prilaga dve mapi, v katerih so zbrani dokumenti h gornjim razlogom.

Pokrajinski Narodno osvobodilni odbor iznaša v imenu ljudstva Slovenskega Primorja in Trsta, ki ga predstavlja, zahtevo, da se Julijska krajina in Trst priključita k FLR Jugoslaviji v obsegu in na način, kot je to predlagala jugoslovanska vlada na konferenci zunanjih ministrov v Londonu.

Pokrajinski Narodno osvobodilni odbor ima polno zaupanje v Medzavezniško komisijo narodov Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Sovjetske zveze in Francije, ki se je na njih strani ljudstvo Julijske krajine tako odločno in požrtvovalno borilo. Zaupanje namreč, da se bo po temeljiti nepristranski presoji vseh razlogov strinjala v svojem mišljenju z voljo ljudstva Julijske krajine in Trsta in stavila zunanjim ministrom zavezniških držav svoj predlog:

Vsa Juljska krajina naj se priključi Jugoslaviji!

Peti dan razprave proti uredniku tov. Fortiču

Branilec je dokazal nedolžnost Fortiča ob primerjavi izjav vseh prič-Danes bo razprava zaključena

Včeraj se je vršila peti dan razprava proti uredniku «Primorske borbe» tov. Dušanu Fortiču pred višjem vojaškem sodiščem v Trstu. Po zaslišanju prič, ki jih je pripeljal javni tožilec in onih, ki so potrdile pričevanje tov. Fortiča, je včeraj ob 14.30 uri spregovoril Fortičev branilec advokat dr. Angel Kukanja. Advokat Kukanja je v svojem govoru analiziral izpovedi prič obtožbe in obrambe. Izpovedi prič, ki jih je pripeljal javni tožilec, je primerjal med seboj in ugotivil, da so se te izpovedi v celoti izpodbijale. Zlasti je dokazal neutemeljenost in neosnovanost izpovedi priče Guacini Tulia, ki je izjavil, da je videl, kako so trije neznanci sredi dopoldneva snemali na ulici Carducci evidenčno tablico s Fortičevega avtomobila in jo zamenjali z drugo. Neutemeljenost te izpovedi je dokazal s primerjavo pričanja Guacini-ja z izjavami drugih prič, ki so opisale evidenčno tablico na avtomobilu, s katerim so odpeljali baje neznanci dr. Šmajda, popolnoma drugače, kakor Guacini. Potrdil jo je še s pričevanjem pric, ki so potrjevale Fortičeva dokazovanja.

Branilec je dalje v svojem zagovoru ugotovil, da so se vse izjave prič tov. Fortiča ujemale in da sta celo dve priči, ki jih je pripeljal javni tožilec, s svojimi izjavami, ki so nasprotovale izjavam drugih obtežilnih prič, dokazale nedolžnost Fortiča.

Svoj govor, ki je trajal več kot eno uro, (o katerem bomo obširneje spregovorili v jutrišnji številki) je končal z istimi besedami, kot tov. Fortič, to je, da prosi sodišče samo pravice.

Za njim je dal predsednik sodišča kapetan F. H. Leaning besedo javnemu tožilcu g. poročniku Jenningsu. V svojem govoru je javni tožilec skušal dokazovati krivdo tov. Fortiča. Ugotovil je, da pričevanje tov. Fortiča in prič tovarišice Golobove ter drugih izključuje krivdo tov. Fortiča v dveh točkah obtožnice. Dejal pa je, krivdo tov. Fortiča nakazujejo nekatere manj važne podrobnosti, kar po italijanskem zakoniku lahko dokazuje obtoženčevo krivdo.

Navzoči so morali ugotoviti, da je g. Jennings svojo nalogo reševal z res pravniško spretnostjo. S tem seveda nočemo reči, da so bila iznašanja javnega tožilca pravilna, saj so tudi navzoči, ki so manj pazljivo sledili razpravi, ugotovili številna netočna navajanja javnega tožilca.

Javni tožilec je zaključil svoj govor z besedami: «Hočem omeniti samo to. Dolžnost javnega tožilca je vedno, dokazati krivdo obtoženca. ne pa njegovo nedolžnost!»

Kapetan F. H. Leaning — predsednik sodišča, je po končanem govoru javnega tožilca naznanil, da bo sodba danes ob 9.30.

Delo mladine za mir

Z vseh strani Primorja prihajajo nova in nova poročila o proslavah svetovnega mladinskega tedna

Ob pregledu vsega, ker je mladina izvršila v tem tednu, lahko ugotovimo da je vestno izpolnila svoje dolžnosti, da je pokazala udarniško požrtvovalnost kot je pokazala borbeno požrtvovalnost v boju proti nacifašizmu. Zvesta geslu: «Naprej za trajen mir» je v tem tednu nastopila napredna italijanska mladina skupno s slovensko za rešitev vprašanja o pripadnosti Julijske krajine, ki bo prinesla temu ozemlju res trajen mir in možnost napredka. Mladina je bila prva, ki se je odlikovala pri dostojnem sprejemu razmejitvene komisije in si je tako tudi tukaj zagotovila znatne zasluge za lepšo prihodnosti svoje domovine. Z udarniškim delom za obnovo je pokazala mladina, kako resno pojmuje svoje dolžnosti in izvršuje naloge, katere si je zastavila. Ob pregledu svojega dela za časa mladinskega dela zato lahko ugotavimo, da uspehi niso izostali — da nam nudi zadoščenje za vsak uspeh le pobudo za še večji polet pri novih delih in vsa izkustva le šolo za napredek v prihodnosti.

Pri proslavi Svetovnega mladinskega tedna so sodelovali prav vsi kraji naše dežele. Tako je mladina kobariškega okraja imela od 21 do 23. marca t. l. 25 večjih zborovanj, na katerih je sprejela načrte za delo v tem tednu. Mladinci in mladinke so organizirali enajst delovnih čet, ki so najprvo udarniško izvršile vse priprave za sprejem Medzavezniške razmejitvene komisije. Razen tega so mladinske čete pomagale pri obdelavi polja potrebnim družinam, ki so izgubile svojce v času osvobodilnega boja. Mladina iz Kreda je v ta namen razglasila 23. marec t. l. za udarniški dan. Tega dne je enajst mladink napravilo 150 udarniških delovnih ur. Skupina 15 mladincev in mladink Starega Sela je popisalo tri kilometre asfaltirane ceste z gesli, ki izražajo neomajno voljo po priključitvi k Titovi Jugoslaviji. Po tem delu je mladina te vasice ustanovila fizkulturno društvo, v katero se je včlanilo in deluje 8 mladink in 12 mladincev. Ravno tako so z udarniškim delom izvršili napisne akcije, okrasili svoje vasi in postavili slavoloke tudi mladinci in mladinke Idrskega, Trnovega, Borjane, Robedišč in mnogih drugih manjših ali večjih naselij. Mladina Ladre je izvršila 200 ur udarniškega dela pri šiščenju vasi. Pri tem je sodelovalo tudi 5 mladink, ki se do sedaj niso udeleževale pri javnem delu. Tudi to, t. j. aktivizacija vse mladine, spada v delokrog mladinskih organizacij in je bila naloga v svetovnem mladinskem tednu. V sedmih vaseh je 110 mladincev napravilo 666 ur prostovoljnega udarniškega dela.

24. marec je mladina na Kobariškem posvetila slovansko italijanskemu bratstvu. Priredila je po vseh vaseh masovna zborovanja, na katerih je predvsem poudarjala važnost bratstva za srečno sožitje narodnosti Julijske krajine. V ta namen so člani mladinskih organizacij odposlali več pozdravnih pisem italijanski antifašistični mladini. Naslednji dan so imeli komemoracije za padlimi partizanskimi borci. Zbrali so se na pokopališčih, kjer so s svežim pomladanskim cvetjem in zelenjem lepo okrasili gomile padlih junakov. Mladina iz Kamna je pletla vence in pripravila šopke cvetja, ki jih je položila na gobove padlih borcev, ki so jih prav ta dan pripeljali v domači kraj. Istega dne je mladina zbirala tudi prostovoljne prispevke v prid vojnim sirotam ter hrano za pomoč stavkujočim delavcem industrijskih centrov. Pri tem delu so se obnesle vasice Staroselo, Idrsko, Ladra, Volče, Kred, Potoke, Sužid i mnogo drugih.

Tako je proslavila svetovni mladinski teden tudi mladina vseh ostalih okrajev našega Primorja in mesta Trsta. Tako slovenski kakor italijanski mladinci in mladinke so udarniško in z največjo voljo izvršili sklepe, izvedli načrte, v mnogih krajih presenetili vaščane, ki so bili nad vse ponosni in zadovoljni, da ima naša dežela tako delovno mladino. Povsod se je pokazalo, da je geslo «Naprej za trajen mir» pri antifašistični slovenski in italijanski mladini Slovenskega Primorja in Trsta, tesno povezano z geslom «Hočemo Jugoslavijo, hočemo Tita!»

IZŠEL JE „PAVLIHA"!
Najnovejšo številko humorističnega lista dobite v vseh prodajalnicah časnikov.
STANE 5 LIR

Seja MOS-a

Dne 10. t. m. se je vršila redna seja MOS-a. Po otvoritvi je svetnik Donini podal referat o vprašanjih mladine v Trstu. Ugotovil je, da je precej mladine prepuščene sama sebi, ker se nihče ne zanima za njeno vzgojo in zaposlitev. Mnogo fantičkov in deklic, ki se ob strani starejših bavijo s črno borzo. S takim poslom se bodo ti mladeniči naučili na lahek in nepošten zaslužek, kar jih lahko pripelje do zločinov. S tem pa bodo postali protiljudski in protidelavski elementi, ki bodo samo ojačili reakcionarne in protidemokratične sile.

Svetnk Donini je poudaril, da je vsemu temu krivo dejstvo, da ti mladeniči niso mogli dobiti prave vzgoje, da se niso naučili dela ali pa da so bili po krajši zaposlitvi odpuščeni, ne da bi se izučili. Zato je potrebno vsem tem mladeničem dati delo, vzgoje in možnosti, da se nauče poklicnega dela. Zato je tudi potrebno, da se regulirajo odnosi med vajenci in delodajalci, da se s primernimi mezdnimi sporazumi dvigne socialna raven delovnega ljudstva. Razen tega je nujno, da se čimprej reši vprašanje strokovnega šolstva, to zlasti za vajence srednjih in majhnih delavnic. V korist teh mladih delavcev ni še nihče napravil ničesar. Vsak delodajalec gre zatem, da vajenca, ko se je izučil, odslovi. To stanje bo sedaj še poostrila ukinitev prepovedi o odpuščanju delavcev.

Na drugi strani pa je bilo vsem demokratičnim mladinskim organizacijam otežkočeno vzgojno delo in druga aktivnost. Tem organizacijam so odvzeli prostore, kakor dečje domove in zavetišča, ki sedaj ne delujejo ali pa jih obiskuje le peščico otrok. Tudi športno delovanje mladinskih organizacij otežkoča «Coni», ki stremi le za športnim profesionalizmom, kar je v nasprotju z našim demokratičnim stališčem, t. j. splošno ljudsko fizkulturo.

Svetnik Donini je opozoril tudi na to, da se učni sistem v šolah ni prav nič spremenil. Zlasti srednje šole delujejo še vedno v duhu in po načrtu fašistične reforme Gentilija in Bottaja, ki vzgajajo mladino v protiljudskem in šovinističnem duhu. Vzrok temu je med drugim tudi ta, da v šolah še ni bilo čistke in da so v slovenskih šolah obdržali belogardiste kot učne moči.

Po diskusiji o referatu so izvolili komisijo, ki bo študirala pereča vprašanja o mladini in sestavila noto za ZVU. Najvažnejše točke tega vprašanja so brezposelnost, vajeništvo in strokovna izobrazba.

Končno je svetnik Derossi poročal o delu komisije za zlati album padlih za svobodo. Svetnik je poročal tudi o vprašanju pogozdovanja in o pomoči, ki jo je treba dati poljedelcem pri obnovi razdejanih domov in pri nabavi semen. V zvezi s tem bodo ZVU odposlali noto.

Dobra srca

Ob svoji poroki sta Barlav Lenard in Valerija roj. Stolfa darovala mladinski organizaciji 500 lir. Mladinska organizacija se jim lepo zahvaljuje.

PROSLAVA 1. MAJA

Predstavniki protifašističnih organizacij Julijske krajine so se zbrali, da organizirajo proslavo 1. maja, ljudskega praznika, ki je tudi dan našega osvobojenja. Sklenili so, da izvolijo koordinacijski odbor, ki bo povezal vse priprave in proslave posameznih organizacij.

V koordinacijskem odboru so predstavniki naslednjih organizacij:

Enotni sindikati.
Centro di Cultura Popolare.
Slovenska prosvetna zveza.
Zveza društev za telesno vzgojo.
Slovensko-italijanska antifašistična unija.
Slovensko-italijanska antifašistična ženska zveza.
Slovensko-italijanska antifašistična mladinska unija.
Zveza primorskih partizanov.
Komunistična partija Julijske krajine.

Pošta se sprejema v tajništvu v ulici Galati štev. 20.

Poziv godbam

Prosimo, naj se manjše godbe — zlasti iz istega okraja — združijo za nastop na proslavi 1. maja v močno skupino, tako da bo godba štela 50 do 60 mož. Tako naj bi na primer godbe iz Trebč, Opčin, Križa in Proseka tvorile eno skupino, godbe iz Rižmanj, Boljunca in Doline 2. skupino, godbe iz Škofij, Plavij in Bertokov 3. skupino. Tako naj se tudi po ostalih okrajih godbe združijo v močne skupine. Take skupine naj takoj javijo svojo udeležbo «Prosvetni zvezi» v Trst, ulica Carducci 6.

Nastop pevskih zborov v Lonjerju

Jutri v nedeljo ob 16.30 gostujejo v Lonjerju vsi pevski zbori iz Trsta in bližnje okolice. Vsak zbor nastopi z dvema točkama. Nudi se lepa prilika vsem ljubiteljem zborove glasbe.

Pevskim zborom

Pevski zbori Trsta in tržaškega okrožja, ki se udeležite jutri slavnosti v Lonjerju, prinesite s seboj tudi note «Slovan na dan», «Stalingrajska», «Domu» in «V pozdrav», ker bomo obenem poskušali pesmi za nastop 1. maja. Sestanek točno ob 14. uri.

Slov. narodno gledališče za Trst in Primorje

bo uprizorilo na svojem gostovanju sledeča dela:

Pri Sv. Ivanu v Trstu v dvorani «S. Skamperle» v soboto 13. t. m. ob 20. uri komedijo v treh dejanjih «Pesem s ceste». Predprodaja vstopnic kot po navadi.

V Boljuncu v Prosvetnem društvu v nedeljo 14. t. m. dramo v treh dejanjih «Raztrganci», in sicer dve predstavi: ob 17.30 uri za okoličane, ob 20.30 uri za domačine. Predprodaja vstopnic pri tovarišu učitelju Kaplju.

Koncert pevskega zbora „Soče"

Danes se vrši na Kontovelu, v dvorani «Prosvetnega društva», ob 20. uri koncert pevskega zbora «Soča» pod vodstvom našega znanega glasbenika in dirigenta Srečka Kumarja. Na koncertu nastopita tudi odlična pleskalca tovarišica Vukica Kumarjeva z modernimi plesi ter znana sopranistka tovarišica Slavica Batistuta.

Z istim sporedom nastopi tovariš Kumar jutri ob 17. uri v dvorani Prosvetnega društva na Opčinah, v ponedeljek dne 15. t. m. ob 20. uri pa v dvorani kulturnega krožka «R. Rinaldi» v ulici Caprin 7 v Trstu.

Nedeljski izlet Slovenskega planinskega društva v Trstu

Pripravljalni odbor Slovenskega planinskega društva v Trstu priredi svoj prvi izlet v nedeljo dne 14. aprila na Veliko Gradišče. Zbirališče na končni tramvajski postaji štv. 11 — v Rocolu ob 8. zjutraj. — Krenemo preko Katinare mimo Bazovice na vrh «Kokoš». Povratek preko Drage na Klinščico (Rosandro). Kosilo iz nahrbtnika. Vabljeni vsi ljubitelji planinstva

Grške demokratične organizacije zahtevajo razveljavljenje volitev

Moskva, 12. - Tass — Satilov, opazovalec «Pravde», piše v članku, ki je posvečen grškim volitvam:

«Dne 31. marca so bile v Grčiji parlamentarne volitve v okoliščinah izrednega terorja. Izmed 2,211.000 vpisanih volivcev jih je glasovalo samo 1.106.510.

Rezultat grških «volitev» popolnoma logično izhaja iz vseh prejšnjih dogodkov. Celo najzmernejše organizacije so sodile, da je nemogoče in nerazumno organizirati volitve v sedanjih prilikah, kajti na volitvah ne bi moglo priti do drugega, kot do ogromnih potvorb, do odkritega nasilja nad voljo grškega naroda. Važno je opozoriti, da je 12 ministrov demonstrativno odstopilo iz Sophulisove vlade v znak protesta proti organizaciji volitev v sedanjem položaju.

Toda nič ni moglo pomagati za odložitev volitev. Po poveljih iz Londona je Sophulis izvedel volitve ob v naprej določenem času. Velika večina grškega ljudstva se je izrekla proti tem potvorjenim volitvam. Stranke, ki so združene v EAM-u, to je komunistična in kmečka stranka, demokratična zveza, splošna konfederacija dela, zveza demokratičnih organizacij, zveza levičarskih republikancev, napredno republikanske stranke, zveza veteranov prve in druge svetovne vojne ter številne druge organizacije so bojkotirale volitve.

Bolj kot se je dvigal val protestov proti volitvam, bolj se je to gibanje razširilo med množicami in bolj se je sprostil divji teror fašističnih in monarhističnih elementov ob podpori policije in britanskih oboroženih sil. Dopisniki britanskega in ameriškega tiska v Atenah so poročali, da so prispela tik pred volitvami ojačanja britanskim četam v Grčiji, med njimi letalstvo in motorizirane enote. Poleg tega je bila poslana v Grčijo britanska policijska komisija, ki je prevzela vodstva vse policije in orožništva v Grčiji.

Na dan volitev je teror dosegel svoj višek. Vsem, ki so se vzdržali glasovanja, so odkrito grozili z represalijami. Organizatorji volitev so se široko okoristili z metodami, ki so jih uporabili že med volivno kampanjo. Te metode so bile: čisto in jasno sleparstvo, potvorbe in lopovstvo. Že pred volitvami so ugotovili, da je v volivnih imenikih najmanj 700.000 mrtvih. Številni monarhisti so volili dvakrat ali trikrat, često celo štirikrat, in v mnogih primerih so volili za mrtve. Grška reakcija je prezirala celo volivni zakon sam. Ko so ob koncu dneva ugotovili, da so volitve sabotirane, da je ogromno število vilivcev bojkotiralo volitve, je poveljnik udarnih čet predlagal Sophulisu, naj se glasovanje nadaljuje. Kalageropulos, guverner Atike, je objavil povelje, ki je podaljšalo «glasovanje za 3 ure po sončnem zahodu neglede na prisotnost ali odsotnost volivcev ob sončnem zahodu».

Dejansko povelje, dano monarhističnim in fašističnim organizacijam, je bilo, naj z vsemi sredstvi prisilijo volivce, da bodo glasovali. Reakcionarne bande grških monarhistov so prekosile same sebe v nasilstvih nad volivci. Zlasti prizadevni so bili v delavskih četrtih v Atenah, v Larisi, Lamiji in drugih pokrajinah.

Organizatorju grških «volitev» predlagajo odkrito preganjanje demokratičnih organizacij grškega ljudstva in uničenje zadnjih sledov demokratičnih svoboščin v deželi. Monarhistični voditelj Tsaldaris je že izjavil, da vprašanja o povratku kralja v Grčijo ne bodo načeli leta 1948, kot so pričakovali, temveč v najkrajšem času. Zelo značilne novice, ki izhajajo iz monarhističnih krogov, javljajo, da bo nova vlada kaj kmalu zaprosila Veliko Britanijo, naj podaljša dobo navzočnosti britanskih čet v Grčiji.

Tako so grške «volitve» dvignile na oblast mračne sile reakcije in že kažejo na obzorju popolno uničenje zadnjih sledov demokracije. Ogromni odstotek volivcev, ki so se vzdržali glasovanja, je zgovoren dokaz, da je grško ljudstvo obsodilo potvorjene volitve in da so rezultati dejansko posledica nasilja nad grškim narodom in v posmeh demokraciji.

Kar se tiče navzočnosti inozemskih opazovalcev v Grčiji, ne pobijajo grške demokratične organizacije vanje nobenega upa. Inozemski tisk poroča, da se je eden izmed ameriških opazovalcev nujno vrnil v ZDA «zaradi družinskih razmer». Bil pa je tako nepreviden, da ni zamolčal dejstva, da je bil v Solunu izmed 28 glasovnic, ki jih je kontroliral, 8 ponarejenih.

Grške demokratične organizacije, ki odražajo voljo ljudstva, zahtevajo razveljavljenje volitev in izvedbo novih volitev, resnično prostih, svobodnih in demokratičnih».

Poljske volitve preložene

Varšava, 12. AFP. — Narodni svetnik Zamberowski je na mitingu socialistične delavske stranke, ki se je vršil te dni, izjavil, da so bile poljske volitve odložene zaradi dveh vzrokov:

Prvi vzrok je pojav terorizma v deželi, ki je primoral vlado, da ustanovila prostovoljno milico, da bi zaščitila svobodo ljudstva. Poleg tega je morala vlada ukreniti vse, da bi zagotovila popolno izvršitev setvenega programa. Dobra žetev bo namreč onemogočila politične spletke onih, ki skušajo doseči, da bi «UNRRA» zmanjšala množičarje dobave živil Poljski.

Prvi angleški poslanec obiskal Bolgarijo

Sofija, 12. AFP. — John Mac, angleški poslanec, je ob svojem prihodu v Sofijo izjavil, «da je prvi angleški poslanec, ki je obiskal Bolgarijo, kot je bil prvi, ki se je podal na Poljsko». John Mac, ki je prispel v Sofijo na povabilo bolgarske socialistične stranke, je poudaril, «da se bo prav tako kot se je boril za poljsko vlado, boril tudi za to, da bo vlada Domovinske fronte priznana od vseh svobobljubnih narodov.

John Mac se bo po obisku v Jugoslaviji podal čez nekaj dni v Romunijo.

KRATKE VESTI

LONDON. Evropska organizacija za premog namerava sklicati mednarodno konferenco za premog. Konferenca bi se vršila v Parizu med 20. in 25. majem. Na konferenco bi bile povabljene tudi države, ki ne pripadajo organizaciji.

PRAGA. Pražki radio poroča, da je češka policija aretirala filmskega igralca Lido Baarova, ki je bil Goebbelsova prijateljica. Proti njej je bila uvedena preiskava.

Za svojce škedenjskih žrtev

Srebotnjak Miro daruje za svojce škedenjskih žrtev 1000 lir.

Prebivalstvo Sermina (Koperski okraj) je darovalo v prid družinam škedenjskih žrtev 1.272 lir prostovoljnih prispevkov, 6 kg koruzne moke, 14 kg bele moke, 23 kg krompirja in pol kg masti.

Prosvetno društvo iz Trebč daruje za svojce škedenjskih žrtev 500 lir.

RADIO

SOBOTA, 13. APRILA

7 Glasba za dobro jutro; 7.15 Poročila v slov.; 7.50 pestra jutranja glasba; 11.30 iz operetnega repertoarja; 12 orkester «Cetra»; predavanje o raznih tekočih vprašanjih (slov.); 12.45 poročila v slov.; 13.15 športna poročila; 13.45 koncertna glasba; 14.15 pregled novosti; 17 glasba iz filmov; 17.30 oddaja za mlade umetnike; 18 plesna glasba; 18.30 oddaja za delavce; 19 pestra glasba na ploščah (slov.); 19.30 oddaja za konec tedna; 20 sprehod po Dolenjski (slov.); 20 poročila v slov.; 20.30 opera; 23.10 zadnje vesti v slov.; 23.20 nočno zaključne vesti.

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

MALI OGLASI

RAZGLEDNICE, barvila za pisanje potrebščine in darila za Veliko noč dobite v papirnici Stoka, Trst, via Milano 37.

TRI KOLESA, otroško, žensko, moško, skoro nova, prodam. Ogleda na prilika, Via Eremo 6, skladišče, desno.

ZAKONSKO SPALNICO s kristalom po ugodni ceni prodam, Trst, Via 7, I., desno.

FOTOAPARAT, dober, kupim. Plačam dobro. Trst, Via Tor S. Pietro 14.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Mladinsko tekmovanje za I. maj

Okrožni odbor ZAMJK za tržaško okrožje je razpisal tekmovanje med posameznimi vasmi in okraji za fizkulturni zlet, ki bo 1. maja v Trstu. Tekmovanja se udeležijo mladinci, mladinke in pionirji. Nagrade dobe one vasi, oziroma okraji, ki se udeleže tekmovanja v največjem številu in ki bodo najbolje izvajali vaje.

Dne 28. t. m. bo v vsakem okraju fizkulturni zlet domače mladine. Tedaj bo komisija za fizkulturo ocenjevala in podarila nagrado najboljši skupini.

Mladina tržaškega okrožja, bliža se 1. maj! Kot se pripravlja vse delovno ljudstvo na svoj veličasten praznik, tako se pripravimo tudi mi, mladinci tržaškega okrožja z vso mladino Julijske krajine na svojo veliko fizkulturno parado! Vsa mladina se zaveda, da so oči vsega sveta uprte v nas. Ravno zato ne bomo mi mladinci zaostajali pri izvrševanju naših dolžnostih, pri obnovi kulture in fizkulture. S to manifestacijo bomo ponovno dokazali neumorno voljo, da bomo nadaljevali pot, ki so nam jo začrtali naši najboljši mladinci.

Odbor mladine.

Občni zbor zadruge vojnih oškodovancev

V četrtek 11. t. m. je bil občni zbor zadruge vojnih oškodovancev ob udeležbi delegatov podružnic in precejšnjega števila članov. Občni zbor je otvoril podpredsednik tov. Strukelj Josip, ki je v svojem poročilu orisal težki položaj vojnih oškodovancev in podal v glavnih obrisih delo zadruge v teku treh mesecev preteklega leta, ko je kljub velikim oviram izvedla organizacijo vojnih oškodovancev Goriške in Tržaške, v kolikor je pod zavezniško vojaško upravo.

Po poročilih uprave in nadzornega odbora so oškodovanci izrazili svoje želje in zahteve glede reševanja vprašanja vojne škode in obnove v obširni resoluciji, ki bo predložena zavezniški vojaški upravi dežele.

V novo upravo zadruge so bili izvoljeni po večini dosedanji člani pod predsedstvom tov. Josipa Struklja.

O poteku občnega zbora in o poročilih uprave bomo poročali obširnejše v eni izmed prihodnjih številk ter objavili obenem vsebino sprejete resolucije.

Vipava

Po vsej Vipavski dolini so pričeli saditi kanadske topole. Posadili bodo nad 13.000 drevesc. Pri tem delu bodo sodelovali kmetje in mladina. Z delom bodo pričeli, da bi čimprej regulirali Vipavo. Topoli, ki bodo pognali globoke korenine, bodo močno ovirali, da bi voda še nadalje odnašala dragoceno zemljo. Ker bodo topoli rabili mnogo vlage, se bo močvirnati svet sčasoma izsušil, kar bo imelo dobre posledice pri izkoriščanju krme, ki je bila prav zaradi tega vedno kisla in za živino neuporabna.

Lipa

Vaška mladina je 2. t. m. imela sestanek, na katerem je razpravljala o svojih nalogah, brala časopise in si postavila naloge za nadaljnje delo. Med drugim so mladinci brali tudi članek o razpravi proti tov. Gasparini-ju, uredniku lista «Il Lavoratore». Nato so na lastno pobudo zbrali nekaj denarja, da bi tako pomagali izplačati denarno globo, na katero je bil tov. Gasparini obsojen. Mladinci so to storili iz solidarnosti do tovarišev, ki se bore za pravice našega ljudstva. Poslali so 605 lir. Je to skromen prispevek, vendar moramo upostevati, da je bila ta kraška vasica upepeljena. Potem bomo drugače sodili. Mladinci in mladinke Lipe so darovali, kar so imeli.

Prireditev v Štanjelu

Prosvetno društvo «Istok» v Štanjelu priredi na velikonočni ponedeljek igro «Morje». Sledi prosta zabava. Igral bo glasbeni odsek iz Trebč. Vabljeni vsi!

Občni zbor posojilnice in hranilnice v Lokvi

Odbor posojilnice in hranilnice v Lokvi naznanja, da bo jutri ob 10. uri redni občni zbor. Vabijo se tudi člani iz cone B.

TRST

Vablio

Odbor antifašistov, ki so bili aretirani med manifestacijami od 24. do 28. marca t. l., vabi tovariše Borisa Narcisa, Buttignoni Luigija, De Gravisi Bernarda, Furlančič Eduarda in Indrigo Giovannija, da se zglasijo v ulici Filzi 17, na sedežu ASIZZ, od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure, zaradi važnih sporočil.

Prosvetno društvo „Srečko Kosovel"

Dramatski odsek prosvetnega društva «Srečko Kosovel» iz Tomaja priredi jutri ob 17. uri v sežanski kinodvorani Jurčičevo dramo v petih dejanjih «Domen». Vstopnice v predprodaji.

Kulturni krožek „M. Kraljič"

Danes in jutri bo ob 19.30 uri zabavni večer kot po navadi.

Kulturni krožek „R. Rinaldi"

Dne 15. t. m. ob 18. uri, bo v dvorani kulturnega krožka «R. Rinaldi», ulica Caprin 7, zborovanje antifašistov, ki so bili aretirani med manifestacijami od 24. do 28. marca t. l. Odbor aretiranih antifašistov vabi vse aretirance, ki so bili izpuščeni iz zaporov, da se zborovanja udeleže.

Enotni sindikati

Enotni kmetijski sindikat. Kmetje iz Sv. Ivana, Vrdele in Spodnjega Lonjerja udeležite se sestanka, ki bo v nedeljo 14. t. m. ob 10. uri v dvorani kulturnega krožka pri Sv. Ivanu!

Sindikat gradbene stroke. Vse pleskarje, ki so že vpisani v gradbene zadruge ali pa bi se radi vpisali, vabimo v ponedeljek 15. t. m. ob 18. uri v ulico Imbriani št. 5, soba 7, kjer bodo ustanovili odsek pleskarjev.

Kmečka nabavljalna in prodajna zadruga

poziva vse one, ki so naročili semenski krompir Rožnik, naj pridejo z vrečami v urad v ulici Zonta 2, I. Onim pa, ki so naročili trte in sadike, sporočamo, da jih ni več mogoče nabaviti.

FIZKULTURA

VIII. kolo tekem za pokal „PINO COVERLIZZA"

Kazni

Nogometno vodstvo je opomnilo igrača Grisoni od Rinaldija in igrača Bisijani od Dugolina.

Zaključne tekme

Tehnični odbor je odobril, da bosta v finalu najprej igrali moštvi, ki sta najboljši v svoji skupini.

Klasifikacija

Po prvem dnevu povratnih tekem nogometnega prvenstva za pokal «Pino Coverlizza» je klasifikacija sledeča:

(O odigrane, D dobljene, N neodločene, Z zgubljene, D dani goli, P prejeti goli, T točke).

SKUPINA A

	O	D	N	Z	D	P	T
Tov. stroje.	8	4	3	1	16	9	11
Primorje	7	4	1	2	25	14	9
Montebello	7	3	3	1	13	7	9
Cebulec	6	3	2	1	21	12	8
Rinaldi	7	3	1	3	21	17	7
Pisoni	6	0	2	4	5	18	2
Dugolin	7	0	2	5	10	34	2

SKUPINA B

	O	D	N	Z	D	P	T
Prosveta	7	6	0	1	24	7	12
Gaslini	8	6	0	2	31	8	12
Škedenj	8	6	0	2	29	11	11
Rojanese	8	2	3	3	9	17	7
Kačun	7	2	1	4	8	39	5
Kavčič	6	1	2	3	10	15	4
Rocol	8	1	1	6	14	23	3
Nabrežina	6	1	1	4	9	14	2

Nedeljske tekme

V nedeljo 14. t. m. bodo v okviru tekem nogometnega prvenstva za pokal «Pino Coverlizza» odigrali sledeče tekme: Rinaldi-Tovarna strojev ob 8 uri, Gaslini-Nabrežina od 10 uri, Kavčič-Kačun ob 13 uri na igrišču CRDA, Rojanese-Škedenj ob 14 uri, Pisoni-Dugolin ob 16 uri na openskem igrišču, Rocol-Prosveta ob 15 uri na igrišču «Lovče», Primorje-Čebulec ob 15 uri na proseškem igrišču.

Dr. GAETTA, zobozdravnik
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10. do 12. in od 13. do 19. (Govori slovensko)
TRST, via Torre Bianca 43
(vogal via Carducci)

KULTURA

V Brdih se znova glasi slovenska pesem

V Brdih sta doma brajda in češnja. Zreli češnji sličijo lica briških deklet, vino briške brajde pa spravi v dobro voljo, da mračen postaneš vesel.

Lahko si predstavljamo, kako je bilo veselim Briceм pri duši, ko je fašizem prepovedal slovensko petje in niso več smeli tešiti s petjem trpljenja, ki jim ga je povzročal. Zato pa je s prihodom naše vojske ob osvoboditvi planila znova čez vsa Brda sproščena, mlada, sveža, tako dolgo zatajevana pesem o svobodi med brajde, mimo zvonikov in se izgubljala po dolinah globoko doli v Furlanijo.

Treba pa je bilo dati tej pesmi, ki je morala toliko časa zdeti zaprta, tiha in samotna v srcih briškega ljudstva, smeri. Zato je poskrbel tovariš Srečko Kumar, ki je lani novembra ustanovil Mladinski ženski zbor «Soča», v katerem je združil nekaj zelo dobrih in res nadarjenih tovarišic.

Že po nekaj vajah je ta zbor nastopil z velikim uspehom v Gorici, v Kojskem in na Dobrovem. Imeli smo srečo, da smo prisostvovali koncertu, ki ga je ta zbor izvajal v Kojskem in smo iz zelo dobro izvajanega programa doživljali malo tiste prisrčnodomače umetnosti, katere smo tako dolgo pogrešali pod fašizmom. Po koncertu smo se zglasili pri dirigentu, da nam kaj več pove o programu, ki si ga je zastavil.

«Priredili smo v kratkem času osem zelo dobro uspelih koncertov», nam je povedal tovariš Kumar. «Zelo razveseljivo je, da se je s takim programom pokazalo in dokazalo, da zamore vas prednjačiti na polju umetnosti, in da je izgovor, da naše ljudstvo ni še zrelo za globoke in vzvišene umotvore, samo pretveza za tiste, ki ne razumejo ali ne občutijo duha novega časa. Kakor so ljudske mase razklenile in razbile — z orožjem — suženjske verige, ki so 1300 let uklepale naš zasužnjeni narod, tako bodo porušile tudi kitajski zid, ki jih loči od hrama umetnosti. Naj nikar naše takozvane glasbene «korifeje» — umišljene veličine — ne pitajo naš narod z osladno — diletantsko — sentimentalno glasbo, ki stoji pod nivojem čitalniške dobe. Mi moramo tam nadaljevati, kjer smo končali pred dvajsetimi leti, ko nam je fašizem uničil vsako kulturno delo, ki je bilo takrat v Julijski krajini na taki višini, da smo z uspehom tekmovali s Slovenijo.

Mi, novi ljudje, novega časa, smo doznali, da se skrivajo neizčrpna duhovna bogastva med našim delovnim ljudstvom. Z eno besedo: kolektivizacija umetnosti, kakor se je izrazil I. Cankar v «Beli krizantemi». «Bela krizantema», simbol umetnosti, naj diči suknjo berača.»

Zamišljeno je, da bi zbor napravil turnejo po vseh večjih krajih Julijske krajine in nato še po Jugoslaviji.

Ob prihodu medzavezniške razmejitvene komisije je ta zbor nastopil pred njo z venčkom narodnih pesmi. Člani komisije so bili tako navdušeni nad našim petjem, da je zbor moral celo ponoviti eno pesem.

Zbor ima zelo pester in dobro naštudiran spored, ki te s svojo izvirnostjo hipno zajame tako, da poslušalec v resnici uživa ob studencu čiste in izvirne ljudske umetnosti. Tako obsega program baletne točke: «Jok matere človeka», «Nocoj je umrl v meni sanjar», «Kitajska žena» (da omenimo samo nekatere), kjer se ob recitiranju prikazuje z upodabljajočim — plastičnim baletom borbena in ideološka plat v duhu novega časa. Nova, sveža in izvirna slovenska umetnost. Skladbe in pesmi so izbrane iz vseh federalnic edinic in to z namenom, pokazati naši glasbeni umetnosti, ki je bila pod vplivom zapada, novo smer, proč od zapada, proč s tujo navlako, preorientacija k viru, od kjer izhajamo, Balkan — Vzhod — tam je lud.

Kljub temu, da v Brdih še ni prave svobode, se okrajni in krajevni ljudski odbori zavedajo važnosti kulturne obnove. Skupno so zgradili zelo lepo dvorano s primernim odrom. Slovesna otvoritev dvorane je bila nedavno z gostovanjem tržaškega dramatskega odseka. Uprizorili so M. Borovo dramo «Raztrganci» ob nabito polni dvorani.

V Kojskem se je vršil že drugi pevovodski tečaj, katerega je obiskalo 26 kandidatov iz cone A in B.

Da se je tečaj lahko vršil, je velika zasluga PNOO-ja, okrajnega in krajevnih odborov, ki so preskrbeli tečajnikom učilnico, prenočišče, hrano, ter mladine iz kojščanske občine (Kojsko, Snežatno, Brestje), ki je z udarniškim delom preskrbela drva in trikratno bogato pogostitev.

*Tečaj se je otvoril v navzočnosti predsednika PNOO-ja tov. Franceta Bevka. Na žalost pa se zaključitve tečaja niso udeležili — izvzemši predsednika okraja in krajevn